

[RELACJA + ZDJĘCIA] George Weigel: Jan Paweł II, prymat kultury a współczesne wojny kulturowe

W środę, 29 listopada odbył się kolejny wykład z cyklu wykładów Janopawłowych organizowanych przez Instytut Kultury św. Jana Pawła II na rzymskim uniwersytecie Angelicum. Prelekcję zatytułowaną „Jan Paweł II, prymat kultury a współczesne wojny kulturowe” wygłosił prof. George Weigel.

W swojej prelekcji Weigel oparł się przede wszystkim o refleksję na temat miejsca kultury w społeczeństwie, wyrażoną przez Jana Pawła II w encyklice *Centesimus Annus*. Papież przedstawia w niej trzy fundamenty, na których powinno opierać się wolne społeczeństwo w pozimnowojennej rzeczywistości: są nimi rządy prawa, wolny rynek oraz żywa i moralna kultura publiczna. To właśnie w tej ostatniej widział on klucz do całej konstrukcji; to właśnie kultura daje społeczeństwu możliwość kierowania we właściwym kierunku siłami politycznymi i ekonomicznymi. Te bowiem, pozbawione dobroczynnego wpływu kultury – lub pozostając pod wpływem kultury, kierującej się wartościami, wypaczającymi godność ludzką – mogą obrócić się przeciwko człowiekowi i zagrozić zniszczeniem tkanki społecznej. Kościół, w dbałości o społeczeństwo, w którym działa, musi troszczyć się zatem także o żywotność kultury.

Na poglądy Jana Pawła II w tym względzie silnie wpłynęła historia Polski – zarówno te wydarzenia, których był świadkiem, a więc doświadczenie dwóch totalitaryzmów, jak również wcześniejsze dzieje, na czele z agonią i rozbiorami I Rzeczypospolitej. To, że wspomniane akty przemocy, wymierzone nie tylko w polską państwowość, ale także w sam byt Polaków, nie zakończyły się zniszczeniem narodu, zawdzięcza on żywotności swojej kultury. To głęboko zakorzenione w kulturze i dzięki niej przekazywane z pokolenia na pokolenie wartości kształtowały sumienia ludzi, skłaniając ich do stawiania oporu, który wymagał nierzadko wielkiej odwagi, gotowości podjęcia największego ryzyka. George Weigel przywołał także pierwszą pielgrzymkę papieską do Polski, w której trakcie przypomniał on swoim rodakom, żyjącym w utrzymywanym przez komunistyczne władze kłamstwie, na czym polega autentyczna kultura. Owocem tej lekcji była „Solidarność”, a dekadę później – bezkrwawa rewolucja 1989 roku.

Weigel przeszedł następnie do drugiej części swojego wystąpienia, w którym pochylił się nad współczesnym zjawiskiem „wojen kulturowych”. Samo pojęcie nie jest niczym nowym, jak przypomniał prelegent, posługiwał się nim już Otto von Bismarck, uzasadniając swoje działania, wymierzone między innymi w Kościół katolicki. Osią podziału współczesnych wojen kulturowych, zdaniem wykładowcy, jest natomiast stosunek do możliwości kształtowania natury ludzkiej – w opinii jednej strony, jest ona nieograniczenie plastyczna, ci zaś, którym bliższa jest chrześcijańska lub klasyczna antropologia, dowodzą, że mieści ona w sobie wrodzone i niezmiennie prawdy.

Zdaniem Weigela, pierwsza z wymienionych stron nie uznaje pola do dialogu, dążąc do totalnego zawładnięcia dyskursem. Ten charakter wojen kulturowych przewidział Karol Wojtyła, który już w swoich najwcześniejszych pismach mocno akcentował potrzebę obrony chrześcijańskiej, personalistycznej antropologii przed tym, co postrzegał za największe zagrożenie duchowe dla współczesnego człowieka – dekonstrukcją samego pojęcia „natury ludzkiej”, sprowadzenia osoby do zewnątrzsterownej wiązki pragnień i potrzeb.

Jak powinien zatem wyglądać udział Kościoła w tych zmaganiach? Weigel podkreślił, że wielu chrześcijan opiera się przed uznaniem samego pojęcia „wojny kulturowej”, postrzegając je jako niepotrzebnie antagonizujące, podkreślając, że uniwersalizm chrześcijański nie pozwala w ten sposób kontekstualizować tej kwestii. Prelegent nie zgodził się jednak z takim postawieniem sprawy. Kościół, stojąc w obliczu kultury, ustawiającej się w zdecydowanej opozycji wobec jego stanowisk antropologicznych i społecznych, nie ma innego wyjścia, jak tylko stać się kontrkulturą; wskazywać ludziom drogę do szlachetnych prawd o nich samych, a także do zbawienia w Chrystusie. Misja chrześcijańska, podsumował Weigel, jest więc w swojej istocie misją ratunkową. W takiej sytuacji miano dobrego żołnierza wojny kulturowej jest dla katolika chlubne – tym bardziej, że był nim, niejako *avant la lettre*, sam Jan Paweł II.

Zachęcamy do odsłuchania całości wykładu prof. Weigela na kanale Youtube:

JP2Lecture / George Weigel: John Paul II, the Priority of Cult...

Fot. *Stefano Dal Pozzolo*

George Weigel – urodzony w 1951 roku w Baltimore, filozof i teolog katolicki, autor kilkudziesięciu książek, z których większość przetłumaczono i wydano również w Polsce – m.in. dwutomową biografię Jana Pawła II pt. *Świadek nadziei* oraz *Kres i początek*. Prowadzi Katedrę Studiów Katolickich Williama E. Simona w Ethics and

Public Policy Center w Waszyngtonie. Odznaczony papieskim Krzyżem *Pro Ecclesia et Pontifice* oraz polskim Złotym Medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis”.

Comiesięczne otwarte wykłady Janopawłowe wygłaszane przez uczonych z całego świata są organizowane przez Instytut Kultury św. Jana Pawła II na wydziale Filozofii Papieskiego Uniwersytetu św. Tomasza z Akwinu – *Angelicum* w Rzymie, rzymskiej *Alma Mater* Karola Wojtyły. Celem cyklu „JP2 Lectures” jest **refleksja nad najważniejszymi problemami współczesnego Kościoła i świata** biorąca za punkt odniesienia życie i myśl Jana Pawła II.

*

Instytut Kultury św. Jana Pawła II jest interdyscyplinarną instytucją naukowo-dydaktyczną powołaną na Wydziale Filozofii Papieskiego Uniwersytetu św. Tomasza z Akwinu (*Angelicum*) w Rzymie w stulecie urodzin Jana Pawła II. Misją Instytutu jest refleksja nad najważniejszymi problemami współczesnego Kościoła i świata inspirowana życiem i myślą św. Jana Pawła II. Celem Instytutu jest więc nie tylko badanie dorobku Wielkiego Papieża, ale również myślenie wraz z nim o najważniejszych sprawach kultury duchowej, a więc np. solidarności, miłosierdziu, sztuce chrześcijańskiej, miejscu Kościoła we współczesnym świecie czy kryzysie duchowym Europy.

Instytut jest współprowadzony przez Fundację Świętego Mikołaja (wydawcę Teologii Politycznej) i w całości finansowany przez prywatnych darczyńców z Polski. Zapraszamy serdecznie do ich grona!

KLIKNIJ i dołącz do grona fundatorów Instytutu Kultury Św. Jana Pawła II w Rzymie

Myśląc z Janem Pawłem II. Relacja z inauguracji Instytutu Kultury św. Jana Pawła II w Rzymie

List Papieża Franciszka na inaugurację Instytutu Kultury św. Jana Pawła II w Rzymie

Myśl Jana Pawła II jest zbyt ważna, by zamknąć ją w muzeum.
Przemówienie Dariusza Karłowicza na inauguracji Instytutu Kultury św. Jana Pawła II

Otwieramy „akademicki pomnik” dla św. Jana Pawła II. Rozmowa z rektorem Angelicum o. Michałem Paluchem OP

Dariusz Karłowicz zaprasza do wspólnego budowania Instytutu Kultury Św. Jana Pawła II